

ΕΚΤΑΚΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
(Δουβλίνο 5 Οκτωβρίου 1996)

ΘΕΜΑ: ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ

(Σημεία παρέμβασης κ. Πρωθυπουργού)

A. Εισαγωγικά

1. Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Φλωρεντίας για τη πραγματοποίηση της σημερινής έκτακτης συνόδου κορυφής αποδεικνύεται ορθή. Υπάρχει πράγματι ανάγκη να ανταλλάξουμε απόψεις και να επιβεβαιώσουμε την ύπαρξη της αναγκαίας πολιτικής βούλησης ώστε η Ένωση να μπορέσει να αντιμετωπίσει τους στόχους που έχουμε από κοινού θέσει. Οι στόχοι αυτοί είναι: Ο ρόλος της Ένωσης και η ικανότητά της να συμβάλει στη λύση των οξυμένων προβλημάτων της σημερινής κοινωνίας και στην απαίτηση για περισσότερο δημοκρατική, ορατή και νομιμοποιημένη λειτουργία. Ο ρόλος της Ένωσης στη διεθνή σκηνή και η ικανότητά της να εγγυηθεί ένα πλαίσιο εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας. Η προετοιμασία της Ένωσης για τη σταδιακή διεύρυνσή της με τις υποψήφιες ευρωπαϊκές χώρες: Η υλοποίηση των τριών αυτών στόχων αποτελεί ουσιαστικά έργο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης.

2. Η προετοιμασία της Ένωσης για την μετάβαση στην τρίτη φάση της νομισματικής ένωσης. Πρόκειται για εξίσου σημαντικό στόχο, τον οποίο επιδιώκουμε να επιτύχουμε με αποφασιστικότητα.

3. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φλωρεντίας συμφωνήσαμε ότι τον Δεκέμβριο στο Δουβλίνο θα πρέπει να είμαστε σε θέση να πάρουμε σημαντικές αποφάσεις και να δώσουμε συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Όσον αφορά την Διακυβερνητική, υπάρχει η δέσμευση για την υποβολή πρώτου γενικού σχεδίου νέας Συνθήκης. Όσον αφορά την πορεία στο ενιαίο νόμισμα, οι αποφάσεις του Δεκεμβρίου θα είναι καθοριστικές για την ουσιαστική αλλά και την τεχνική προετοιμασία της μετάβασης.

4. Τέσσερις μήνες μετά τη Φλωρεντία, διαπιστώνουμε θετικές αλλά και αρνητικές εξελίξεις. Η πορεία προς το ενιαίο νόμισμα είναι ομαλή και οι εργασίες ακολουθούν γρήγορους και αποτελεσματικούς ρυθμούς. Οι εργασίες της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, προχωρούν αντίθετα με διστακτικά βήματα. Η Ιρλανδική Προεδρία έχει και συνεχίζει να καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες για την επιτάχυνση των διαπραγματεύσεων. Η συμβολή της είναι ιδιαίτερα σημαντική. Όμως δεν αρκεί η συμβολή της προεδρίας, χρειάζεται η συνδρομή όλων μας. Πρέπει όλοι να επιδείξουμε την απαραίτητη πολιτική βούληση για να προχωρήσει η διαπραγμάτευση.

B. Ελληνική θέση

5. Για την Ελλάδα, η επιτυχής και έγκαιρη ολοκλήρωση των εργασιών της Διακυβερνητικής έχει μεγάλη σημασία. Έχει όμως επίσης μεγάλη σημασία η παράλληλη, συνολική και όχι αποσπασματική ή επιλεκτική, προώθηση των θεμάτων. Για την Ελλάδα, η Διακυβερνητική Διάσκεψη θα έχει επιτύχει αν καταφέρει να απαντήσει στα τρία μεγάλα ζητήματα που ανέφερα.

α) Ένωση και Πολίτης

6. Ξεκινώντας από την Ένωση και τον Πολίτη. Το θέμα αυτό έχει μεγάλη σημασία γιατί αφορά την κοινωνία και τους πολίτες της Ένωσης που πρέπει να βρίσκονται στο κέντρο του ενδιαφέροντός μας. Η Συνθήκη πρέπει να συμπεριλάβει ρυθμίσεις για τα κρίσιμα σημερινά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Πρώτιστο ζήτημα αποτελεί η καταπολέμηση της ανεργίας και η προώθηση της απασχόλησης. Η Κοινότητα μπορεί να παίξει ρόλο στο θέμα αυτό με την καθιέρωση διαδικασιών-συντονισμού των εθνικών πολιτικών απασχόλησης. Υποστηρίζουμε κατά συνέπεια την ύπαρξη ξεχωριστού κεφαλαίου στη συνθήκη για την Απασχόληση. Αν δεν γίνουν βήματα στην κατεύθυνση αυτή, και αν κινηθούμε μόνο στο επίπεδο του συμβολισμού, η νέα συνθήκη θα γίνει με δυσκολία αποδεκτή από τους πολίτες.

7. Οι προσπάθειές μας στο κεφάλαιο αυτό αφορούν και άλλους βέβαια τομείς, κυρίως αυτόν της ενίσχυσης της εσωτερικής

ασφάλειας, όπου τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα της συνεργασίας μας δεν ήταν ικανοποιητικά. Πιστεύουμε ότι θα πρέπει να κοινοτικοποιηθούν όλοι οι τομείς που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (βίζες, άσυλο, μετανάστευση, διέλευση εξωτερικών συνόρων) ενισχύοντας παράλληλα τον έλεγχο στα εξωτερικά μας σύνορα.

Υποστηρίζουμε επίσης την ενίσχυση της ιδιότητας της Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας καθώς επίσης και το δικαίωμα ατομικής προσφυγής σε περίπτωση παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

8. Στη σημερινή συγκυρία, που μας υποχρεώνει να είμαστε εξαιρετικά προσεκτικοί στο επίπεδο της δημοσιονομικής διαχείρισης, οι δυνατότητες μας για εμπάθυνση και ανάπτυξη πολιτικών είναι περιορισμένες. Αυτό δεν αποτελεί ωστόσο δικαιολογητική βάση για να αρνηθούμε την ενσωμάτωση στη Συνθήκη ρυθμίσεων για κρίσιμους τομείς οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, που δεν συνεπάγονται αναγκαστικά δαπάνες, και που μπορούν να αποβούν ιδιαίτερα χρήσιμες λόγω των δυνατοτήτων που παρέχει η συνεργασία στο Κοινοτικό πλαίσιο. Στην κατεύθυνση αυτή υποστηρίζουμε την προσθήκη στη συνθήκη ειδικού άρθρου για τον τουρισμό και ειδικών προβλέψεων για την αντιμετώπιση των κάθε μορφής ιδιαιτεροτήτων των νησιωτικών περιοχών των χωρών μελών. Όπως γνωρίζετε για το καθεστώς των νησιών η Ελλάδα έχει υποβάλει ειδικό υπόμνημα.

β) ΚΕΠΠΑ

9. Η Ένωση πρέπει να αποκτήσει μια ουσιαστική και αποτελεσματική Κοινή Εξωτερική Πολιτική καθώς και Πολιτική για την Ασφάλεια και την Άμυνα. Ήδη διαμορφώνεται συναίνεση για ορισμένες ρυθμίσεις που θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα της πολιτικής μας όπως στην ανάγκη δημιουργίας μονάδας μελέτης και τεκμηρίωσης. Χρειάζονται ωστόσο περαιτέρω βήματα. Στον τομέα της Ασφάλειας υποστηρίζουμε την ενσωμάτωση στη Συνθήκη και την ανάθεση στην ΔΕΕ της ανάληψης ειρηνευτικών αποστολών. Χρειάζεται όμως να προχωρήσουμε περισσότερο. Πιστεύουμε ανάμεσα στις αρχές που θα διέπουν τη χάραξη της εξωτερικής μας πολιτικής θα πρέπει να συμπεριληφθούν το απαραβίαστο της εδαφικής ακεραιότητας και των εξωτερικών συνόρων των κρατών-μελών της Ένωσης και ρήτρα πολιτικής

αλληλεγγύης. Για μας το θέμα αυτό έχει ύψιστη πολιτική σημασία και όπως γνωρίζετε έχουμε υποβάλει σχετικό υπόμνημα με το οποίο ζητούμε να προστεθεί η αρχή αυτή στο Άρθρο Ι1 παρ. 2 της Συνθήκης. Η ΚΕΠΠΑ δεν μπορεί επίσης να είναι ουσιαστική εάν δεν συμπεριλάβει σαφείς ρυθμίσεις για την σταδιακή ανάπτυξη της αμυντικής ευρωπαϊκής ταυτότητας. Ήδη η σύνοδος του ΝΑΤΟ στο Βερολίνο έδωσε ορισμένες κατευθύνσεις που πρέπει και μπορούμε να αξιοποιήσουμε. Τέλος πιστεύουμε ότι η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου και ειδικότερα ο Γενικός Γραμματέας θα μπορούσε να παίξει ένα συντονιστικό ρόλο στα θέματα της ΚΕΠΠΑ.

γ) Θεσμικά

10. Η μέχρι σήμερα πορεία έδειξε ότι υπάρχουν δυσκολίες στον θεσμικό τομέα. Πιστεύω ότι σε μεγάλο βαθμό οι δυσκολίες αυτές μπορούν να ξεπεραστούν. Πράγματι το θεσμικό σύστημα της Ένωσης χρειάζεται να βελτιωθεί προς δύο κατευθύνσεις. Περισσότερη δημοκρατία, μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Η πρώτη κατεύθυνση περνάει κυρίως μέσα από την αναβάθμιση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μέσα από την διαφανέστερη και απλούστερη λειτουργία. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων. Είμαι πεπεισμένος, και η πράξη έχει δείξει ότι όταν υπάρχει η αναγκαία πολιτική βούληση, το σημερινό θεσμικό σύστημα μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά. Η διαπίστωση αυτή δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν ατέλειες. Κανένα πάντως θεσμικό σύστημα δεν μπορεί να λειτουργήσει αν δεν υπάρχουν κοινές αρχές, κοινοί στόχοι και βούληση για την επίτευξή τους.

11. Όσον αφορά τον τρόπο λήψης των αποφάσεων στο Συμβούλιο, άποψή μας είναι ότι εκεί που εφαρμόζεται η κοινοτική μέθοδος, δηλαδή εκεί που συμμετέχουν τα όργανα της Ένωσης η διαδικασία λήψης και ελέγχου των αποφάσεων όπως το Ευρωκοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και οι αποφάσεις είναι γι' αυτό νομιμοποιημένες δημοκρατικά μπορούμε να προχωρήσουμε σε διεύρυνση της ειδικής πλειοψηφίας. Εν τούτοις σε μεγάλα πολιτικά ζητήματα συνταγματικής φύσης όπως αναθεώρηση της Συνθήκης, διεύρυνση, άρθρο 235, θέματα

εξωτερικής πολιτικής, κλπ η αρχή της ομοφωνίας θα πρέπει να διατηρηθεί. Αντίθετα σε θέματα Διακυβερνητικής Συνεργασίας, όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όταν το Δικαστήριο δεν έχουν λόγο, όταν πρόκειται για εθνικά συμφέροντα που εξακολουθούν να διαφοροποιούνται στο σημερινό στάδιο ενοποίησης τα πράγματα είναι πιο δύσκολα.

12. Από πλευράς μας πάντως υποστηρίζουμε την ευρύτερη δυνατή κοινοτικοποίηση, την ευρύτερη δυνατή χρήση της κοινοτικής μεθόδου, στοιχείο που θα διασφαλίσει την επιθυμητή αποτελεσματικότητα. Αντίθετα όμως η αποτελεσματικότητα δεν θα βελτιωθεί από ιδέες που οδηγούν σε διακρίσεις μικρών και μεγάλων στο επίπεδο του θεσμικού συστήματος. Το επιχείρημα ότι το παρόν σύστημα θα μας οδηγήσει σε λήψη αποφάσεων σε βάρος πλειοψηφίας του πληθυσμού δεν ευσταθεί ακόμα και στην προοπτική της ένωσης των 27 χωρών. Εξάλλου όπως όλοι αναγνωρίζουμε η Συνθήκη πρέπει να γίνει αποδεκτή από τους πολίτες. Δεν είναι δυνατόν να πιστεύει κανείς ότι οι πολίτες μιας χώρας θα μπορούσαν να δεχθούν, να συμφωνήσουν ή να επικυρώσουν μια συνθήκη που θα προβλέπει περιορισμό του ρόλου τους στο θεσμικό σύστημα. Γι'αυτό επιμένουμε στην αρχή της ανάγκης κάθε κράτους-μέλους να διαθέτει ένα επίτροπο και ένα δικαστή και να διατηρηθεί η λογική του σημερινού συστήματος για τις Προεδρίες. Πιστεύουμε ότι η αρχή της θεσμικής ισορροπίας της Ένωσης και της ισοτιμίας των κρατών-μελών της αποτελούν τον πυρήνα της ευρωπαϊκής ενοποίησης και δεν πρέπει να ανατραπούν.

13. Θα ήθελα τελειώνοντας να αναφερθώ πολύ σύντομα στο θέμα της ευελιξίας, ή της ενισχυμένης συνεργασίας. Από τη μέχρι σήμερα εμπειρία μας, όλοι γνωρίζουμε ότι οι χώρες μέλη δεν προχωρούν πάντα με την ίδια ταχύτητα. Κανείς δεν αμφισβητεί το γεγονός αυτό. Η διαπίστωση αυτή δεν σημαίνει ότι η νέα Συνθήκη μπορεί να συμπεριλάβει ρυθμίσεις που στην ουσία θα αποδιοργανώσουν την Ένωση. Μπορούμε με προσοχή να δούμε τους τομείς που επιδέχονται διαφοροποιημένη πορεία και να προσδιορίσουμε τις προϋποθέσεις εκείνες που θα διασφαλίζουν σε τελευταία ανάλυση την ενότητα και τη συνεκτικότητα της Ένωσης.